

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
II-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
II-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	12
Usmonova Zarina	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING HUQUQIY MEXANIZMLARI VA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	19
Zaripova Sabrina Zafar qizi	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK TARMOG'IDA INTEGRATSIYALASHGAN MENEJMENT TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA JORIY ETISH: SAMARADORLIK, TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	25
Sobirov Shohruh Shuxratovich	
ISTE'MOLCHILAR ORASIDA IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI QISQA FORMATLI VIDEOKONTENTNING IMPULSIV XARID XATTI-HARAKATLARIGA TA'SIRI.....	30
Ra'no Balxiboyeva Davron qizi	
KAPITAL BOZORI ORQALI TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISH YO'LLARI.....	40
Otabek Oltiboyev	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA RAQAMLASHTIRISHNING YALPI TALAB O'ZGARISHIGA TA'SIRI TAHLILI.....	45
Ochilov Laziz Siddiqovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SOLIQ SIYOSATINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI VA YANGI ISLOHOTLARNING MAKROIQTISODIY TAHLILI.....	54
Sanakulova Iroda Abrorovna	
GLOBAL IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA CHO'L YAYLOVLARI IXTISOSLASHUVINI MOSLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI VA ILG'OR XORIJIY TAJRIBA (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI QIZILQUM CHO'L YAYLOVLARI MISOLIDA)	61
Kozokov Najmiddin Isomiddinovich	
XALQARO OLIY TA'LIM TIZIMLARIDA UNIVERSITET BOSHQARUVINING TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL AVTONOMIYA, HISOBDOIRLIK VA STRATEGIK BOSHQARUV MODELLARI	68
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich	
THREE GENERATIONS OF REFORM: GOVERNANCE PARADIGMS AND THE MEASUREMENT GAP IN UZBEKISTAN'S SUSTAINABLE DEVELOPMENT TRANSITION	76
Salakhutdinova Yulduz Golibovna	
ГЕНЕРАТИВНЫЙ ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ТРАНСФОРМАЦИЯ КОНТЕНТ-МАРКЕТИНГА	82
Умарова Нозанин Алишерзода	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	88
Sapayev Abduljalol Odinayevich	
TIJORAT BANKLARIDA TO'LOV TIZIMLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH	96
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
UMUMIY IQTISODIY MUVOZANAT NAZARIYASINING ZAMONAVIY TALQINI.....	102
Murodov Alisher Murodjon o'g'li	
РОЛЬ СИСТЕМЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ И НАПРАВЛЕНИЯ ЕЁ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	106
Уралова Сожида Анвар кизи	
JIZZAX VILOYATI TURIZMINING RIVOJLANISH DINAMIKASI, TUZILMASI VA ISTIQBOLLARI (2016–2024-YILLAR)	112

Mamadiyorov Adhamjon Qo'chqar o'g'li KREATIV INDUSTRIYALARNI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGI VA DAROMADLARINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	121
Ulug'bekov Sardorbek Ulug'bekovich TIJORAT BANKLARIDA KREDITLASH AMALIYOTI SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	128
Turdiyev Eralijon Muxtarovich OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BUDJETDAN TASHQARI TUSHUMLAR AUDITINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	134
Abduraxmonov Saidqosimxon Abduhamid o'g'li CHAKANA BANK XIZMATLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISHNING NAZARIY JIHATLARI	138
Asqarov Fayzullo G'iyosiddin o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA BILIM VA MALAKALARNI RAQAMLI BAHOLASH TIZIMINING NAZARIY-IQTISODIY ASOSLARI	148
Abdiyev Nosir Raximovich Muzaffarova Mohira Nuraliyevna O'ZBEKISTON BANK SEKTORIDA MOLIYAVIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISHDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	154
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASINING HUDUDIIY RIVOJLANISH DARAJASINI QIYOSIY BAHOLASH	160
Omonova Nigora Bahodir qizi ZAMONAVIY TO'LOV TIZIMLARINING INSTITUTSIONAL RIVOJLANISHINI STRATEGIK BOSHQARISH MEXANIZMLARI	167
Iskandarov Xurshid Iskandarovich TEXNOLOGIK AVLOD ALMASHINISHI SHAROITIDA ALOQA KORXONALARI TOVAR-MODDIY ZAXIRALARINING QADRSIZLANISHINI HISOBGA OLIH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Jamilov Jushqin Jonon o'g'li SANOAT KORXONALARINING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI ANFIS ASOSIDA MODELLASHTIRISH	181
Avazova Nafisa Namazovna O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNING RAQAMLI RIVOJLANISHINI BAHOLASH: O'ZSME-DDI MODULINING METODOLOGIYASI VA AMALIY JORIY ETISH MEXANIZMI	186
Rajabov Sirojiddin Mansurovich ISLOM MOLIYASI TAMOYILLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKNI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI	193
Kenjaeva Durdona Ravshan qizi ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ КАК ИНСТРУМЕНТ ИССЛЕДОВАНИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ	198
Аюбов Ойбек Улугбек угли YASHIRIN IQTISODIYOTGA QARSHI KURASHISHDA MA'LUMOTLAR TAHLILINI MATEMATIK MODELLASHTIRISH	204
Raximov Sarvarbek Abdumutalibjonovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI QO'LLAB-QUVVATLASH, ULARNI MOLIYALASHTIRISHNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA CHORA-TADBIRLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI	211
Umarova Gulzodxon Qodirbekovna MEHMONXONA XO'JALIKLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRAL MEXANIZMI VA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	216
Rahimov Hasan Abdusaitovich NOMODDIY AKTIVLAR BO'YICHA OSHKORALIKNI TAKOMILLASHTIRISH VA MILLIY HISOBNI XALQARO STANDARTLAR BILAN UYG'UNLASHTIRISH	221

Ishankulov Izzatilla Nurillayevich SANOATLASHTIRISH ORQALI MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHDA UNUMDORLIK OMILI.....	226
Erkayev Akrom Normuxammadovich INNOVATSION O'ZGARISHLAR ASOSIDA AHOLI FAROVONLIGINI OSHIRISHNING 2030-YILGACHA MO'LJALLANGAN PROGNOZ SSENARIYLARI VA ULARNING SEZGIRLIK TAHLILI	232
Amrullayev Dadaxon ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ УЯЗВИМОСТИ СТРАН ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ И СТРУКТУРНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	237
Эркинбаева Камила Жавланбековна TIJORAT BANKLARI BIZNES MODELINING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: ZAMONAVIY TENDENSIYALAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	243
Sh. Nurullayeva S. Narimonov OLIY TA'LIMDA RAQAMLI EKOTIZIMNI SHAKLLANTIRISHDAGI XAVF-XATARLAR (RISKLAR) VA BOSHQARUV MUAMMOLARI.....	249
Pirmanov Oxunjon Baxridin o'g'li НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	256
Шомуродов Равшан Турсункулович Хакимов Хафизбек Хамза угли Джумабаева Гаянэ Рахимовна YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOTRANSPORT XIZMATLARI BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI EKOLOGIK-IQTISODIY OMILLAR ASOSIDA OSHIRISH YO'LLARI	263
Sultanov Sulaymon Safarboy o'g'li TIJORAT BANKLARIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI KREDITLASH SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA UNI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	269
Abdushukurova Mehribonu Dilmurod qizi CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH, YER RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA AHOLINING XARID QOBILİYATI MUVOFIQLIGINI BAHOLASH	276
Ramazonov Zafar Ulug'bekovich ИННОВАЦИОННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ СТРАХОВОГО РЫНКА	281
Мирахмедова Мафтуна Ибрагимовна TIJORAT BANKLARIDA FOIZ SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING AMALIY JIHLTLARI.....	288
Orifova Dilnoza Obid qizi XALQARO KREDIT LINIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	295
Aliyev Bekzod Ilhomovich ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ УЧЁТА И АНАЛИЗА ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ В НЕГОСУДАРСТВЕННЫХ ВЫСШИХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ	301
Холикова Дурдона Бунёдjon кизи TOSHKENT VILOYATIDA ISHLAB CHIQRISH SOHASIDA KICHIK BIZNESNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA HUDUDII DIFFERENSIATSIYASI	308
Salimov Burxoniddin IJTIMOIY-IQTISODIY ADOLATNI TA'MINLASHDA SINERGETIK YONDASHUV: ZANJIRLI ADOLAT KONSEPSIYASI.....	314
Alimov Nasimjon Hoshimovich AQLLI SHAHAR TIZIMIDA IJTIMOIY SOHA BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	319

Radjabov Bunyod Abduxalilovich QO'SHILGAN QIYMATNI TAQSIMLASHNING SAMARALI SOLIQ MEKANIZMIGA OID XORIJ TAJRIBALARI.....	326
A.A. Bobomurodov O'ZBEKISTONNING "YASHIL IQTISODIYOT" TIZIMIGA O'TISH ZARURIYATI VA XIZMATLAR SOHASI UCHUN IQTISODIY AHAMIYATI.....	333
Y.M.Xalikov OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA AKADEMIK FAOLIYATNI BOSHQARISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK ASOSLARI.....	342
Ixtiyorov Bekzod Zulfiqor o'g'li YOSHLARNING RAQAMLI MEHNAT PLATFORMALARIDA BARQAROR BANDLIGINI RISKKA ASOSLANGAN STRATEGIK BOSHQARISH.....	349
Palvonova Sevara Baxromovna RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH TARMOQLARIDA INNOVATSION BOSHQARUV TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	355
Almanov Ilhom Sultonovich MAKTABGACHA TA'LIM XIZMATLARINI GEYMIKATSIYALASH ASOSIDA TA'LIM SIFATI VA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH	362
Aslonova Rushano Ilxomovna KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA RAQAMLI PLATFORMALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY NATIJADORLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH.....	368
Tursunxo'jayeva Gulnoza Jamoliddin qizi HUDUDLARNING IQTISODIY RIVOJLANISHIDA ISTE'MOLCHILAR HUQUQLARINI HIMOYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Xolmatov Azamatjon Abdupattoyevich СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ЭКСПОРТА В УЗБЕКИСТАНЕ: ЭКОНОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭКСПОРТНОЙ АКТИВНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ	380
Муниса Турдибаева LOYIHA MENEJERLARINING SOFT SKILLS KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING LOYIHALAR IQTISODIY SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	394
Zairova Farida To'xtamurod qizi TIBBIY XIZMAT KO'RSATUVCHI KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMIDAN FOYDALANISH.....	400
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONALAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	407
Jumaev Sohob Baxodirovich O'ZBEKISTONDA RAQAMLI VA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING TRANSFORMATSIYON MODEL.....	412
Murodullayeva Guljaxon A'zamjon qizi INSON KAPITALINI BOSHQARISHNING ILMIY-NAZARIY VA USLUBIY ASOSLARI	418
Djalilova Dilbar Abdikarim qizi RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	426
Olimboyeva Nazokat Abdujabbor qizi KICHIK VA O'RTA BIZNES SUBYEKTLARIDA INTEGRALLASHGAN RISKKA YO'NALTIRILGAN AUDIT MODELIDAN FOYDALANISH USLUBIYOTI.....	431
Muydinov Erkin Jamaldinovich MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INSTITUSIONAL MEKANIZMLARI	441
Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich YENGIL SANOAT KORXONALARINING EKSPORT FAOLIYATINI SOLIQ MEKANIZMLARI ASOSIDA MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH	446

O'rinova Umida Qodirjonovna SOG'LIQNI SAQLASHNING YAGONA RAQAMLI EKOTIZIMIDA KIBERXAVFSIZLIK RISKLARINI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	450
Turayeva Nafisa Odiljonovna XORAZM VILOYATIDA YER BOZORI INFRATUZILMASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	456
Ubaydov Mirshod Ismailovich O'ZBEKISTON UY-JOY BOZORIDA MOLIYAVIY PUFAK XAVFINI BAHOLASH: INTEGRAL INDEKSNI SHAKLLANTIRISH VA EKONOMETRIK TAHLIL	462
Botirov Islombek Ulug'bek o'g'li SUTCHILIKGA IXTISOSLASHGAN CHORVACHILIK KORXONALARIDA TANNARXNING BUXGALTERIYA HISOBINING OBYEKTI SIFATIDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	467
Razzoqov Abbas Abdumalik o'g'li BUDJET TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY XATO VA NOMUVOFIQLIKLAR ICHKI AUDITNING INSTITUTIONAL-TASHKILY MEKANIZMI	472
Mulayev Farxod Alisherovich SHAHAR INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK TAMOYILLARINI JORIY ETISH: MUAMMOLAR, INNOVATION YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Nurtayev Zaxriddin SANOATNING «DRAYVER» SOHALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIY O'SISHNI JADALLASHTIRISH	482
Xolbozorov Muzraf Yusup o'g'li СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ЦИФРОВОГО СТРАХОВАНИЯ ТУРИСТСКИХ РИСКОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	489
Усманова Азиза Бахтиер кизи TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO'RSATILADIGAN XIZMATLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-KONSEPTUAL ASOSLARI.....	497
Rajabov Saidrasul Xalil o'g'li AYOLLAR TADBIRKORLIGI VA GENDER TENGLIGI: XITOIY VA O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORLARI TRANSFORMATSIYASI MISOLIDA	504
Xasanova Shaxzoda SOLIQ TIZIMIDA MARKIROVKALASH ORQALI XUFIYONA IQTISODIYOT VA SOLIQDAN QOCHISHNI QISQARTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	510
Ismailov Bobir Salomovich MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA BOSHQARUV HISOBOTI METODOLOGIYASINI SHAKLLANTIRISH KONSEPSIYALARI	517
Eshniyazova Yulduz Yuldashbayevna HUDUDIY IQTISODIY TIZIMNI INNOVATION BOSHQARISHDA "INNOVATION EKOTIZIM" KONSEPSIYASI ASOSIDA ICHKI VA TASHQI MUHITLAR O'RTASIDAGI DINAMIK O'ZARO TA'SIRLARNI BAHOLASH.....	521
Xolov Azimjon ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL MECHANISMS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TOURISM	530
Abdurashidova Mahfuza Tolibjon kizi TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	534
Kulboyeva Nargiz Majitovna SAVDO XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	545
Raxmanov Sherzod Shuxratovich АКТУАЛЬНОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ АУДИТА ГОСУДАРСТВЕННЫХ ЗАКУПОК В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	552
Абдуллаева Ш.Э. Чернушкина Л.А. O'ZBEKISTONDA JADAL URBANIZATSIYA SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOT	

TAMOYILLARINI SHAHARSOZLIKKA INTEGRATSIYA QILISH.....	557
Azamiddin Quldashev	
MANAGEMENT OF CULTURAL HERITAGE IN TOURIST DESTINATIONS OF UZBEKISTAN: THE CASE OF THE NEWLY RESTORED IMAM AL-BUKHARI COMPLEX	562
Saidzoda Shakhlokhon Murodilloevna	
O'ZBEKISTONDA PENSIYA TIZIMINING HOZIRGI HOLATI VA MINTAQAVIY TAHLILI	568
Jumabayeva Kumush Botir qizi	
CIVIL-MILITARY COOPERATION AND SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN NIGERIA: A STATISTICAL ASSESSMENT OF EDUCATIONAL AND LEGAL POLICY OUTCOMES.....	578
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
Blessing Onyanta Otakwu	
Mercy Omoo Otakwu	
SOCIAL CONDITIONS AND ORGANISED CRIMINALITY IN NIGERIA: IMPLICATIONS FOR LAW ENFORCEMENT AND SOCIAL POLICY	591
Adams Adah Otakwu	
Muhammad Auwal Sule	
TEMIR YO'L TRANSPORTI KORXONALARINING EKOLOGIK-IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING METODIK ASOSLARI.....	601
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
KICHIK BIZNESDA BANDLIKNI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISH VA BAHOLASHNING EKONOMETRIK YONDASHUVLARI.....	607
Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
KOMPETENSIYA MATRIKSINING MEHNAT BOZORIDAGI AHAMIYATI VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN INSTITUTSIONAL JIHATLARI	616
Kurbanbayeva Sevara Marat qizi	
BYUDJET YO'QOTISHLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA KO'P O'LCHOVLI TASNIFI (RISK-MENEJMENT KONTEKSTIDA)	623
Jasur Nurmatov	
ФОРМИРОВАНИЕ ИНТЕГРИРОВАННОЙ ТУРИСТСКОЙ ЭКОСИСТЕМЫ КАК ОСНОВА КОМПЛЕКСНОГО РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКОЙ ИНДУСТРИИ УЗБЕКИСТАНА.....	630
Абзалова Нозимахон Нодирбек кизи	
XORIJYIY MAMLAKATLARNI SANOATLASHUV MODELLARINING QIYOSIY TAHLILI VA ULARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	636
Erkayev Akrom Normuxammadovich	
TIJORAT BANKLARINING KORXONALAR INNOVATSION-INVESTITSIYAVIY TALABLARINI TA'MINLASHDAGI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	642
Gafurova Dilshoda Farxotovna	
HUDUDLARNING IQTISODIY-IJTIMOIIY RIVOJLANISHIDA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	646
Muxamadjanov Shaxriyor Solijon o'g'li	
IJTIMOIIY TARMOQLARDAGI MARKETING KONTENTINING ISTE'MOLCHILARNING XARID QILISH NIYATIGA TA'SIRINI BAHOLASH	652
Tilavkobilova Mehriniso Isomiddin qizi	
YASHIL LOYIHALARNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARINING TASNIFI VA ULARNING BANK TIZIMIDAGI O'RNI	658
Sobirov Bobur Oybek o'g'li	
ЦИФРОВАЯ ТАМОЖНЯ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ УЗБЕКИСТАНА: ОТ ЗАРУБЕЖНОГО ОПЫТА К НАЦИОНАЛЬНЫМ ЦИФРОВЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	663
Сейдеметова Эльмира Оралбай кизи	
MADANIY MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK-IQTISODIY SALOHIYATINI BAHOLASH USLUBIYOTI	667
Sharofiddinov Shohabbos Xayrullayevich	
O'ZBEKISTONDA MOLIAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA (IFRS) O'TISH SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TRANSFORMATSIYA QILISH MUAMMOLARI	675

To'rayeva Farida Rustam qizi	
TURIZM SOHASIDA INSON KAPITALI RESURLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI.....	680
Xakimova Zavqiya Umarbek qizi	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI VA BIZNESNI RAQAMLASHTIRISH: MOLIVAVIY INKLYUZIYA, YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH VA SOLIQ TUSHUMLARI (XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR).....	684
Shonazarov Ashurali Akabayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING YOPILISH XAVFINI BAHOLASH: OMILLI TAHLIL	691
Akbarova Barno Shuxratovna	
ОСОБЕННОСТИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ И ЗА РУБЕЖОМ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	697
Исматуллаев Акмаль Исматуллаевич	
BANK DAROMADLARI BARQARORLIGINING KAPITALLASHUV DARAJASIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	705
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
CHAKANA SAVDODA NARX SHAKLLANISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	713
Xabibullayev Anvar Shovkat o'g'li	
GLOBAL IQTISODIYOTDA JANUBIY KOREYA MODEL: SAMSUNG VA HYUNDAI MISOLIDA KORPORATIV STRATEGIYALAR TAHLILI.....	719
Abdulaziz Xolmirzayev	
RIVOJLANAYOTGAN MAMLUKATLARDA TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	724
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li	
TIJORAT BANK KREDITLARI ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	731
Shodiyev Odiljon Salim o'g'li	
АНАЛИЗ ФИНАНСОВОГО СОСТОЯНИЯ ООО «SAM PULSAR DISTRIBUTORS»	736
Мусаева Шоира Азимовна	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MAJBURIYATLAR, DAROMADLAR VA XARAJATLAR HISOBINING AMALDAGI HOLATI.....	743
Saidova Kamolat Farhodovna	
TIJORAT BANKLARINING CHAKANA XIZMATLARI TAHLILI VA UNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	747
Axmedov Sardorbek Abdulkarim o'g'li	
DEHQON-FERMERLARNING "ORGANIK BILIM" ELEKTRON PORTALI ORQALI ORGANIK QISHLOQ XO'JALIGI HAQIDA BILIM OLISH IMKONIYATLARI.....	753
Shavqidinova Dilnavoz	
Abror Mamasadikov	
KORXONALARDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH VA MOLIVAVIY RISKLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY USULLARI	758
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING MOLIVAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA BOSHQARUV MEXANIZMLARINING O'RNI	764
Bazarov Diyor Gafurovich	
OLIV TA'LIM VA ILMIY TASHKILOTLARDA TEXNOLOGIYALAR TRANSFERI OFISLARINI NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BOSHQARISH MEXANIZMI	772
Ergashev Rustam Rajabovich	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ МЕХАНИЗМОВ УПРАВЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬЮ ГОСТИНИЧНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	780
Нигматова Сугдиена Жалолиддин кизи	
O'ZBEKISTONDA VOJXONA TO'LOVLARINING FISKAL-IQTISODIY MOHIYATI VA DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDAGI ROLI	788
Sarmanov Orifjon Adiljonovich	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING KORXONALAR BOSHQARUV TIZIMIGA TA'SIRI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	794
Alimova Xurshida Nurmaxamatovna	
COST TYPE-DRIVEN LOGISTICS EQUILIBRIUM DECISIONS IN INTENSIVE GREEN PRODUCT SUPPLY CHAINS	799
Bai Mingyuan	
MILLIY IQTISODIYOTNING O'SISHNI TA'MINLASHDA INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING AHAMIYATI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	811
Fazliyev Farrux Faxriddinovich	
SELLYULOZA-QOG'OZ MAHSULOTLARI TANNARXINI SHAKLLANTIRISH VA MOLIYAVIY NATIJALARNI HISOBGA OLISHNING USLUBIY ASOSLARI	818
Abdurashidov Abdumurod Abduraxmonovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA RISKLARNI BOSHQARISH SALOHİYATINI BAHOLASH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH (NAVOIY VILOYATI MISOLIDA).....	824
Xamrokulov Sindor Qaxramonovich	
SAMARQAND VILOYATIDA TURISTIK KORXONALAR INNOVATSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHNING 2030-YILGACHA BO'LGAN PROGNOZ SSENARIYLARI.....	830
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
KORXONALARNING RAQAMLI YETUKLIGINI INTEGRAL BAHOLASH METODIKASI VA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING INSTITUTSIONAL-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	835
Kungratov Ilmurod Qo'zibay o'g'li	
Abdullayev Munis Qurbonovich	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA INSON KAPITALI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USLUBIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	843
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI ERTA OGOHLANTIRISH INDIKATORLARI ASOSIDA BAHOLASH VA STRESS-TESTLASH	849
Saidov Doniyor Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH FAOLIYATINI INNOVATSIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	856
B.B. Xanaliyev	
THE NATION BRAND IN THE TOURISM SERVICES MARKET: CONCEPT, DELIMITATION, AND ECONOMIC AND SOCIAL SIGNIFICANCE	861
Yusupova Mokhinur Farkhod qizi	
HUDUDLAR INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISHDA INFRATUZILMAVIY TA'MINOTNING AHAMIYATI	871
Umaraliyev Sanjar Sultonaliyevich	
ВЛИЯНИЕ ВЕНЧУРНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ НА РАЗВИТИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ.....	877
Хайруллаева Малика Шухратжон кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOTDA BANK XIZMATLARI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA KIBERTAVAKKALCHILIKLARNI BOSHQARISH STRATEGIYALARI.....	883
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
RESEARCH SUPPORT AND ITS INFLUENCE ON THE WORK EFFICIENCY OF ACADEMIC STAFF IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	889
Sultonboyeva Munira Bahodirovna	
Sultanova Kamila Mukhtorali kizi	
O'ZBEKISTON QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA HUDUDIY TALAB VA ISHLAB CHIQRISH MUTANOSIBLIGI: 2024 VA 2025-YILLAR TAHLILI	896
Turdiyev Abdullo Sagdullayevich	
O'ZBEKISTONDA KICHIK SANOAT ZONALARINING INVESTITSION FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISH MANBALARI VA ULARNING SAMARADORLIGI.....	904
Sultonov Asadbek Sobir o'g'li	

THE ECONOMIC NATURE OF EDUCATIONAL SERVICES AND THE SPECIFICS OF THEIR PROMOTION IN THE HIGHER EDUCATION MARKET	909
Umarov Shuhrat Bahodir o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI RISKLARINI BAHOLASH VA BIZNES UZLUKSIZLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	923
Yashin Boltaev Erkin o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI BAHOLASH VA OSHIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI ("HAMKORBANK" ATB MISOLIDA)	930
Haydarova Shohista Shuhrat qizi	
O'ZBEKISTONDA YASHIL INVESTITSİYALARNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY HOLATI VA ISTIQBOLLARI.....	939
Fatxullayev Olimjon Lutfullayevich	

O'ZBEKISTONDA YASHIL INVESTITSİYALARNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY HOLATI VA ISTIQBOLLARI

Fatxullayev Olimjon Lutfullayevich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Tyutorlar faoliyatini muvofiqlashtirish va talabalar bilan manzilli ishlash bo'limi tyutori.

E-mail: ofl_5555@mail.ru

Annotatsiya. O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirishning zamonaviy holati va istiqbollari iqtisodiy hamda ekologik barqarorlikni ta'minlash nuqtayi nazaridan tahlil qilingan. Tadqiqotda yashil investitsiyalarning barqaror iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, energiya samaradorligini oshirish hamda yashil moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida amalga oshirilayotgan investitsiya loyihalari, davlat tomonidan yaratilayotgan shart-sharoitlar va xalqaro moliya institutlarining ushbu jarayondagi ishtiroki ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijasida yashil investitsiyalarni kengaytirishga to'sqinlik qilayotgan asosiy muammolar aniqlanib, xususiy kapitalni jalb etish, yashil moliyaviy instrumentlardan foydalanish ko'lamini kengaytirish hamda investitsiya loyihalarini institutsional qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqilgan. Olingan natijalar O'zbekistonda yashil investitsiyalarni barqaror rivojlantirish uchun qulay iqtisodiy va institutsional shart-sharoitlarni shakllantirish muhimligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: yashil investitsiyalar, yashil iqtisodiyot, yashil moliyalashtirish, investitsiya faoliyati, qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi, yashil obligatsiyalar, investitsiya loyihalari, barqaror rivojlanish.

Аннотация. Современное состояние и перспективы развития зелёных инвестиций в Узбекистане проанализированы с точки зрения обеспечения экономической и экологической устойчивости. В исследовании рассматриваются роль зелёных инвестиций в обеспечении устойчивого экономического развития, вопросы развития возобновляемых источников энергии, повышения энергоэффективности и совершенствования механизмов зелёного финансирования. Кроме того, рассмотрены инвестиционные проекты, реализуемые в процессе перехода Узбекистана к зелёной экономике, меры государственной поддержки и участие международных финансовых институтов в данном процессе. По результатам исследования выявлены основные проблемы, препятствующие расширению зелёных инвестиций, и разработаны предложения по привлечению частного капитала, расширению использования зелёных финансовых инструментов и совершенствованию механизмов институциональной поддержки инвестиционных проектов. Полученные результаты свидетельствуют о важности формирования благоприятных экономических и институциональных условий для устойчивого развития зелёных инвестиций в Узбекистане.

Ключевые слова: зелёные инвестиции, зелёная экономика, зелёное финансирование, инвестиционная деятельность, возобновляемая энергетика, энергоэффективность, зелёные облигации, инвестиционные проекты, устойчивое развитие.

Abstract. The current state and prospects for the development of green investments in Uzbekistan are analyzed from the perspective of ensuring economic and environmental sustainability. The study examines the role of green investments in promoting sustainable economic development, the development of renewable energy sources, improvements in energy efficiency, and the enhancement of green financing mechanisms. Furthermore, investment projects implemented as part of Uzbekistan's transition to a green economy, government support measures, and the participation of international financial institutions in this process are examined. The study identifies the main challenges hindering the expansion of green investments and develops proposals for attracting private capital, expanding the use of green financial instruments, and improving institutional support mechanisms for investment projects. The findings highlight the importance of establishing favorable economic and institutional conditions for the sustainable development of green investments in Uzbekistan.

Keywords: green investments, green economy, green finance, investment activity, renewable energy, energy efficiency, green bonds, investment projects, sustainable development.

KIRISH

Bugungi kunda iqlim o'zgarishiga moslashish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish hamda atrof-muhitni muhofaza qilish iqtisodiy rivojlanishda ekologik barqarorlik tamoyillariga asoslangan yangi yondashuvlarni talab etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, "yashil iqtisodiyot"ga o'tish va ushbu jarayonni moliyaviy jihatdan ta'minlashda yashil investitsiyalarning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Yashil investitsiyalar qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish, energiya va resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish, ekologik toza texnologiyalarni joriy etish hamda iqlim o'zgarishi oqibatlarini yumshatishga yo'naltirilgan investitsiya faoliyatining muhim yo'nalishi hisoblanadi. O'zbekistonda ham yashil iqtisodiyotga o'tish davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylanib, investitsiya dasturlari va yangi loyihalarda ekologik mezonlarni hisobga olishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, 2025-yildan boshlab shakllantiriladigan investitsiya dasturlari hamda tarmoq va hududlarni rivojlantirish bo'yicha yangi loyihalarning 15 foizida, 2027-yildan 30 foizida va 2030-yildan 55 foizida "yashil komponentlar" bo'lishi belgilangan [1].

Mamlakatda yashil investitsiyalarni kengaytirish qayta tiklanuvchi energetika, energiya samaradorligi, ekologik infratuzilma va boshqa barqaror loyihalarni moliyalashtirish bilan bir qatorda, yangi moliyaviy instrumentlarni rivojlantirishni ham talab etadi. Bunda davlat mablag'lari bilan bir qatorda, xususiy va xorijiy investitsiyalar, xalqaro moliya institutlari resurslari, yashil obligatsiyalar hamda aralash moliyalashtirish mexanizmlaridan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. BMT Taraqqiyot dasturining O'zbekiston bo'yicha yashil rivojlanishni moliyalashtirishga oid baholashida ham yashil transformatsiyani jadallashtirish uchun mavjud davlat va xususiy moliyaviy resurslardan samarali foydalanish hamda qo'shimcha moliyalashtirish manbalarini safarbar etish zarurligi ta'kidlangan [2]. Shu sababli O'zbekistonda yashil investitsiyalarning bugungi holatini o'rganish, ularni moliyalashtirish imkoniyatlarini aniqlash hamda rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlarini asoslash dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Yashil investitsiyalarni rivojlantirish, yashil iqtisodiyotga o'tishni moliyalashtirish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishni kengaytirish va investitsiya resurslarini ekologik barqaror loyihalarga yo'naltirish masalalari xalqaro tashkilotlar va iqtisodiyot sohasidagi tadqiqotchilar tomonidan keng o'rganilgan.

Britaniyalik iqtisodchi Nicholas Stern iqlim o'zgarishi va iqtisodiy rivojlanish o'rtasidagi bog'liqlikni tadqiq etib, past uglerodli iqtisodiyotga o'tish uchun katta hajmdagi investitsiyalar zarurligini asoslagan [3]. Uning yondashuviga ko'ra, iqlim o'zgarishining uzoq muddatli iqtisodiy oqibatlarini kamaytirish uchun investitsiya siyosatini ekologik barqarorlik bilan uyg'unlashtirish muhim hisoblanadi. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi va ekologik infratuzilmaga yo'naltirilgan investitsiyalar kelajakdagi iqtisodiy va ekologik xavflarni kamaytirishda muhim vosita sifatida qaraladi.

Jahon banki tomonidan amalga oshirilgan tadqiqotlarda rivojlanayotgan mamlakatlarda yashil transformatsiyani moliyalashtirish uchun davlat va xususiy sektor mablag'larini birlashtirish zarurligi ta'kidlangan [4]. Jahon bankining O'zbekiston bo'yicha tadqiqotlarida ham davlat mablag'lari, xalqaro moliya institutlari resurslari va xususiy kapitalni iqlim va ekologik loyihalarga safarbar qilish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Xususan, qayta tiklanuvchi energetika, energiya samaradorligi, barqaror qishloq xo'jaligi va iqlimga chidamli infratuzilma yashil investitsiyalarning muhim yo'nalishlari sifatida qayd etilgan.

Amerikalik iqtisodchilar Benjamin Eyraud, Arthur W. H. Cheung, Michael Chamon va Alfred N. yashil investitsiyalarning rivojlanish tendensiyalari va ularga ta'sir etuvchi omillarni tadqiq qilgan [5]. Olimlar yashil investitsiyalarni issiqxona gazlari va atmosfera ifloslanishini kamaytirishga xizmat qiluvchi investitsiyalar sifatida izohlaydi. Ularning tadqiqot natijalariga ko'ra, iqtisodiy o'sish, qulay moliyaviy sharoitlar, yoqilg'i narxлари hamda davlat tomonidan qo'llaniladigan karbon narxlash va "feed-in tariff" mexanizmlari yashil investitsiyalarni rag'batlantiruvchi omillar hisoblanadi.

Georg Inderst, Christopher Kaminker va Fiona Stewart yashil investitsiyalarning nazariy mazmuni va ularni o'lchash masalalarini tadqiq qilgan [6]. Ularning fikricha, yashil investitsiyalar aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa investitsiya vositalari orqali amalga oshirilishi mumkin bo'lib, ushbu investitsiyalarni yagona mezonlar asosida aniqlash va tasniflash muhim ahamiyatga ega. Olimlar yashil investitsiyalarni rivojlantirishda aniq standartlar va institutsional mexanizmlarning mavjudligini muhim shart sifatida ko'rsatadi.

Stephen S. Golub, Céline Kauffmann va Philip Yeres yashil to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni aniqlash va baholash masalalarini o'rgangan [7]. Tadqiqotchilar ekologik jihatdan foydali investitsiyalarni boshqa xorijiy investitsiyalardan ajratib ko'rsatish va ularning hajmini o'lchash uchun aniq mezonlarni shakllantirish zarurligini ta'kidlaydi.

O'zbekistonlik tadqiqotchilar Maksuda Ataniyazova va Zarnigor Tairova O'zbekistonda yashil iqtisodiyotning barqaror iqtisodiy rivojlanishdagi ahamiyatini o'rgangan [8]. Mualliflar yashil iqtisodiyotning rivojlanishini

baholashda ekologik ko'rsatkichlar, resurslardan foydalanish samaradorligi va yashil infratuzilmaning holatini hisobga olish zarurligini asoslaydi.

M. Alikulov O'zbekistonda yashil investitsiyalar bozorining rivojlanish istiqbollarini tadqiq qilgan [9]. Tadqiqotda yashil investitsiyalarni moliyalashtirish mexanizmlari, yashil obligatsiyalar, ESG tamoyillari va innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan.

Olib borilgan tadqiqotlar va xalqaro tashkilotlarning hisobotlari O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish uchun muayyan institutsional va moliyaviy asos shakllanganligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, yashil investitsiyalarni moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish, xususi investorlarni kengroq jalb etish, yashil obligatsiyalar va kreditlardan foydalanishni kengaytirish hamda hududlar va iqtisodiyot tarmoqlari kesimida yashil investitsiyalar samaradorligini oshirish masalalarini yanada chuqur tadqiq etish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli O'zbekistonda yashil investitsiyalarning zamonaviy holatini baholash va ularni rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlarini aniqlash mazkur tadqiqotning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O'zbekistonda yashil investitsiyalarning zamonaviy holati, moliyalashtirish manbalari, rivojlanish tendensiyalari va istiqbollarini aniqlashga qaratilgan tizimli, qiyosiy va statistik tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqotning axborot bazasini O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi, O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi, Iqtisodiyot va moliya vazirligi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi hamda xalqaro tashkilotlarning rasmiy ma'lumotlari tashkil etdi. Tahlil jarayonida yashil energetika ulushi, qayta tiklanuvchi energiya ishlab chiqarish hajmi, yangi energetika quvvatlari va yashil investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari bo'yicha ma'lumotlar dinamik va qiyosiy tahlil qilindi. Shuningdek, ilmiy adabiyotlarni o'rganish orqali yashil investitsiyalarning iqtisodiy mazmuni va rivojlanish omillari umumlashtirilib, mavjud masalalarni aniqlash hamda ularning yechimi bo'yicha takliflarni shakllantirishda induktiv va deduktiv yondashuvlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish so'nggi yillarda iqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Mamlakatda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni, avvalo, qayta tiklanuvchi energiya manbalarini kengaytirish, energiya samaradorligini oshirish, iqtisodiyotning uglerod sig'imini kamaytirish va ekologik jihatdan barqaror investitsiya loyihalarini amalga oshirish orqali namoyon bo'lmoqda. O'zbekistonning 2025-yilgi investitsiya qo'llanmasida 2023-yilda Milliy yashil taksonomiyaning qabul qilingani yashil investitsiyalarni ekologik barqarorlik mezonlari asosida yo'naltirish uchun institutsional asos yaratgani qayd etilgan [10]. Shuningdek, 2025-yilgi davlat dasturida yashil iqtisodiyot tamoyillarini keng joriy etish va investitsiya loyihalarida "yashil komponent" ulushini bosqichma-bosqich oshirish belgilangan.

Yashil investitsiyalarning amaliy natijalarini baholashda energetika sektori alohida ahamiyatga ega. Chunki O'zbekistonda yashil investitsiyalarning katta qismi quyosh, shamol va gidroenergetika quvvatlarini yaratishga yo'naltirilmoqda. Milliy statistika qo'mitasining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, elektr energiyasi ishlab chiqarish tarkibida yashil energiyaning ulushi 2020-yildagi 7,5 foizdan 2025-yilda 21,4 foizgacha oshgan. Ayniqsa, 2023–2025-yillarda mazkur ko'rsatkichning jadal o'sishi qayta tiklanuvchi energiya quvvatlarining ishga tushirilishi bilan bog'liq.

Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekistonda asosiy kapitalga kiritilgan investitsiyalar hajmi 2020–2025-yillarda sezilarli darajada oshgan. Xususan, 2020-yilda asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 38 895,6 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilda ushbu ko'rsatkich 591 141,0 mlrd so'mga yetgan. Shu davrda xorijiy investitsiyalar va asosiy kapitalga jalb qilingan xorijiy kreditlar hajmi ham 89 758,8 mlrd so'mdan 433 881,8 mlrd so'mgacha oshgan [11] (1-jadval).

1-jadval
O'zbekistonda investitsiya faolligining asosiy ko'rsatkichlari, 2020–2025-yillar¹

Ko'rsatkich	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Asosiy kapitalga investitsiyalar, mlrd so'm	38 895,6	239 552,6	266 240,0	356 071,4	507 490,2	591 141,0
Xorijiy investitsiyalar va kreditlar, mlrd so'm	89 758,8	101 371,2	113 864,3	201 692,1	351 846,5	433 881,8
Yashil energiyaning elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushi, %	7,5	7,0	9,3	9,6	15,7	21,4

1 Manba: muallif tomonidan yashil energiya bo'yicha tegishli SIAT ko'rsatkichi asosida tuzildi; asosiy kapitalga investitsiyalar va xorijiy investitsiyalar bo'yicha Milliy statistika qo'mitasining SIAT ma'lumotlari.

Mazkur ko'rsatkichlarni o'zaro bog'liq holda tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda investitsiya faolligining umumiy kengayishi bilan bir qatorda, investitsiyalarning ekologik yo'nalishi ham kuchayib bormoqda. Ayniqsa, 2024–2025-yillarda yashil energiyaning ulushi jadal sur'atlarda oshgani mamlakat energetika sektorida investitsiya ustuvorliklarining diversifikatsiyalanayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, umumiy investitsiyalar hajmining o'sishi bilan yashil investitsiyalar o'sishini alohida baholash metodologik jihatdan muhim ahamiyatga ega. Shu sababli yashil investitsiyalarni baholashda alohida yashil loyihalar, qayta tiklanuvchi energiya quvvatlari, yashil moliyalashtirish hajmi va tegishli investitsiya manbalarini birgalikda o'rganish zarur.

Energetika sohasidagi investitsiya jarayonlari ushbu tendensiyaning amaliy ko'rinishini yanada yaqqol namoyon etadi. Energetika vazirligining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda quyosh va shamol elektr stansiyalarining ishga tushirilgan yirik quvvatlari 4 682 MVtga yetgan va yil boshidan ular tomonidan 9 mlrd kVt-soatdan ortiq elektr energiyasi ishlab chiqarilgan. Hidroelektr stansiyalari bilan birgalikda yashil energiya ishlab chiqarish hajmi 14,5 mlrd kVt-soatdan oshgan.

Shuningdek, 2025-yilda mamlakatda quyosh va shamol elektr stansiyalari, gidroelektr stansiyalari hamda energiya saqlash tizimlarini o'z ichiga olgan yirik loyihalarni amalga oshirish rejalashtirilgan. Investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha rasmiy ma'lumotlarda energetika sohasiga katta hajmdagi xorijiy kapital, jumladan, yashil energetika loyihalariga yo'naltirilgan mablag'lar qayd etilgan.

Umuman olganda, 2020–2025-yillar dinamikasi O'zbekistonda yashil investitsiyalar rivojlanishining uchta asosiy tendensiyasini ko'rsatadi: birinchidan, qayta tiklanuvchi energetika quvvatlarining kengayishi; ikkinchidan, yashil energiyaning umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushining oshishi; uchinchidan, yashil loyihalarni amalga oshirishga xorijiy va xususiy kapitalni jalb qilish ko'lamining kengayishi. Shu bilan birga, kelgusidagi tahlilda yashil investitsiyalarning moliyalashtirish manbalari va ularning tarkibini alohida ko'rib chiqish muhim ahamiyatga ega.

O'zbekistonda yashil investitsiyalarning eng muhim yo'nalishlaridan biri qayta tiklanuvchi energetika sohasini rivojlantirish hisoblanadi. Mamlakatda elektr energiyasiga bo'lgan talabning ortib borishi, energiya xavfsizligini ta'minlash, tabiiy gazdan foydalanish samaradorligini oshirish va atmosferaga zararli chiqindilarni kamaytirish zarurati qayta tiklanuvchi energiya manbalariga investitsiyalarni kengaytirishni talab etmoqda. So'nggi yillarda quyosh, shamol va gidroenergetika loyihalarining kengayishi natijasida qayta tiklanuvchi energiyaning mamlakat energetika balansidagi ahamiyati sezilarli darajada oshdi. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligining 2025-yil yakunlari bo'yicha ma'lumotlariga ko'ra, mamlakatda jami elektr energiyasi ishlab chiqarish 86,7 mlrd kVt-soatni tashkil etgan bo'lib, uning 16,8 mlrd kVt-soati quyosh, shamol va gidroelektr stansiyalari hissasiga to'g'ri kelgan. Bu ko'rsatkich 2024-yilga nisbatan 29 foizga oshgan [12].

Qayta tiklanuvchi energetikaga yo'naltirilgan investitsiyalarning kengayishi yangi generatsiya quvvatlarining ishga tushirilishida ham namoyon bo'lmoqda. 2025-yil davomida O'zbekistonda jami 4 647 MVt yangi generatsiya quvvati ishga tushirilgan. Shundan 1 413 MVt quyosh, 752 MVt shamol, 168 MVt gidroelektr quvvatlariga to'g'ri kelgan. Bundan tashqari, qayta tiklanuvchi energiya ishlab chiqarishning barqarorligini ta'minlash maqsadida 1 245 MVt quvvatga ega 10 ta energiya saqlash tizimi ishga tushirilgan.

2-jadval

2025-yilda O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energetika bo'yicha ishga tushirilgan yangi quvvatlar²

Qayta tiklanuvchi energiya turi	Yangi quvvat, MVt	Loyihalar soni	Umumiy yangi quvvatdagi ulushi, %
Quyosh elektr stansiyalari	1 413	5	30,4
Shamol elektr stansiyalari	752	4	16,2
Gidroelektr stansiyalari	168	5	3,6
Jami qayta tiklanuvchi energiya	2 333	14	50,2
Energiya saqlash tizimlari	1 245	10	26,8
Boshqa generatsiya quvvatlari	1 069	18	23,0
Jami yangi quvvat	4 647	42	100,0

2 Manba: O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligining 2025-yil yakunlari bo'yicha rasmiy ma'lumotlari asosida muallif tomonidan hisoblandi.

4-jadval
O'zbekistonda yashil investitsiyalarni moliyalashtirishning asosiy manbalari⁴

Moliyalashtirish manbasi	Asosiy yo'nalishi	Yashil investitsiyalardagi ahamiyati
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (FDI)	Energetika, quyosh va shamol loyihalari, transport	Yirik kapital talab qiluvchi loyihalarni moliyalashtirish
Xalqaro moliya institutlari kreditlari	Energetika, infratuzilma, suv, transport, iqlim loyihalari	Uzoq muddatli va nisbatan imtiyozli moliyalashtirish
Davlat budjeti	Iqlimga moslashish, ekologiya, infratuzilma	Strategik va ijtimoiy ahamiyatga ega loyihalarni qo'llab-quvvatlash
Tijorat banklari kreditlari	Energiya samaradorligi, yashil texnologiyalar, biznes loyihalari	Xususiy sektorning yashil investitsiyalarini kengaytirish
Davlat-xususiy sheriklik (PPP)	Energetika va infratuzilma	Xususiy kapital va davlat resurslarini birlashtirish
Yashil obligatsiyalar	Ekologik va barqaror loyihalar	Kapital bozorida uzoq muddatli resurslarni jalb qilish
Yashil kreditlar	Energiya samaradorligi, qayta tiklanuvchi energiya va boshqa ekologik loyihalar	Bank tizimi orqali yashil loyihalarni moliyalashtirish
Grant va texnik ko'mak	Iqlim, ekologiya, institutsional rivojlanish	Risklarni kamaytirish va loyihalarni tayyorlash

Jadvaldan ko'rinadiki, yashil investitsiyalarni moliyalashtirishda moliyalashtirish manbalarini diversifikatsiya qilish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energetika kabi katta boshlang'ich kapital talab qiladigan loyihalarda xorijiy investitsiyalar va xalqaro moliya institutlari mablag'lari muhim o'rin egallaydi. UNDP baholashiga ko'ra, O'zbekistonda 2023-yilda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va tashqi kreditlar, avvalo, energetika sohasiga yo'naltirilgan bo'lib, bu mablag'larning muhim qismi qayta tiklanuvchi energetika loyihalariga sarflana boshlagan [2].

Xalqaro moliya institutlarining imtiyozli kreditlari ham yashil investitsiyalarning muhim moliyaviy manbalaridan biridir. 2025-yilgi davlat dasturida yashil va kam uglerodli rivojlanish loyihalarini qo'llab-quvvatlash uchun Yevropa tiklanish va taraqqiyot bankidan 200 mln yevrogacha, Jahon bankidan energetika sektoridagi metan emissiyasini kamaytirish uchun 10 mln AQSh dollari, Germaniya xalqaro hamkorlik jamiyatidan esa sanoatni yashillashtirish va zararli gazlar emissiyasini kamaytirish uchun 20 mln yevrogacha mablag' jalb qilish bo'yicha vazifalar belgilangan [15].

Yashil investitsiyalarni moliyalashtirishda davlat-xususiy sheriklik mexanizmi ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. UNDPning O'zbekiston bo'yicha Green DFA hisobotida PPP loyihalarining, ayniqsa, energetika sohasida katta ahamiyatga ega ekani qayd etilgan. 2024-yilda PPP mexanizmi orqali amalga oshirilayotgan loyihalarning katta qismi energetika sektoriga to'g'ri kelgan. Bu model davlatning institutsional va kafolatlash imkoniyatlarini xususiy investorlarning kapitali va boshqaruv tajribasi bilan birlashtirish imkonini beradi [2].

O'zbekistonda yashil investitsiyalarni moliyalashtirishning nisbatan yangi yo'nalishlaridan biri yashil obligatsiyalar hisoblanadi. 2025-yilgi rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston 2021–2024-yillar davomida jami 1,2 mlrd AQSh dollari miqdorida barqaror rivojlanish maqsadlari va "Green" kategoriyalarida xalqaro obligatsiyalar chiqargan. Ushbu obligatsiyalardan jalb qilingan mablag'lar suv tejovchi texnologiyalar, chiqindilarni boshqarish va boshqa ekologik loyihalarni moliyalashtirishga yo'naltiriladi.

4 Manba: UNDP, O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hamda O'zbekiston Respublikasining rasmiy materiallari asosida muallif tomonidan tuzildi.

Manba	Afzalligi	O'ziga xos jihati
Xorijiy investitsiyalar	Katta hajmdagi kapital va zamonaviy texnologiyalar	Tashqi kapitaldan foydalanishni samarali boshqarish
Xalqaro kreditlar	Uzoq muddatli va imtiyozli resurslar	Tashqi qarz majburiyatlarini samarali boshqarish
Davlat budjeti	Strategik loyihalarni kafolatli moliyalashtirish	Budjet resurslaridan maqsadli va samarali foydalanish
Bank kreditlari	Xususiy sektor uchun qulay moliyaviy kanal	Kredit stavkalari va risklarni samarali boshqarish
PPP	Davlat va xususiy sektor resurslarini birlashtiradi	Loyihaviy va institutsional risklarni samarali boshqarish
Yashil obligatsiyalar	Kapital bozorini diversifikatsiya qiladi	Emitentlar va investorlar bazasini kengaytirish imkoniyati
Grantlar	Qaytarilmaydigan moliyaviy yordam	Moliyaviy resurslardan ustuvor yo'nalishlarda samarali foydalanish

Yuqoridagi tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda yashil investitsiyalarni moliyalashtirish tizimi an'anaviy davlat moliyalashtirishidan ko'p manbali moliyalashtirish modeliga bosqichma-bosqich o'tmoqda. Bunda xalqaro moliya institutlari va xorijiy investorlar yirik energetika loyihalarini moliyalashtirishda, tijorat banklari xususiy sektor loyihalarini moliyalashtirishda, yashil obligatsiyalar esa kapital bozorida qo'shimcha resurslarni safarbar qilishda muhim o'rin egallashi mumkin.

Shu bilan birga, moliyalashtirish tizimini yanada rivojlantirish uchun qo'shimcha imkoniyatlar mavjud. Xususan, yashil loyihalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish, uzoq muddatli kreditlash imkoniyatlarini kengaytirish, xususiy investorlar uchun qulay investitsiya sharoitlarini yaratish va yashil loyihalarni baholash mexanizmlarini takomillashtirish yashil investitsiyalar oqimini yanada kengaytirishga xizmat qilishi mumkin. Shu sababli keyingi bosqichda yashil moliyalashtirish instrumentlarini kengaytirish, xususiy kapital uchun risklarni kamaytirish va yashil loyihalarning investitsiyaviy jozibadorligini oshirish muhim yo'nalish sifatida qaralishi lozim.

O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish istiqbollari, avvalo, qayta tiklanuvchi energetikani kengaytirish, xususiy kapitalni jalb qilish, yashil moliyaviy instrumentlar bozorini rivojlantirish hamda iqtisodiyotning resurs va energiya samaradorligini oshirish bilan bog'liq. Mamlakatning uzoq muddatli strategik yo'nalishlarida qayta tiklanuvchi energiya quvvatlarini kengaytirish, energiya samaradorligini oshirish va atrof-muhitni muhofaza qilish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan [13].

Yashil investitsiyalarni ko'paytirishning muhim istiqbolli yo'nalishlaridan biri xususiy va xorijiy kapitalni kengroq jalb qilish hisoblanadi. OECD tahlillariga ko'ra, yashil transformatsiyaning moliyaviy ehtiyojlarini qoplashda davlat mablag'lari bilan bir qatorda, qo'shimcha moliyalashtirish manbalaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Shu sababli ichki xususiy investorlar, xalqaro moliya institutlari va institutsional investorlar mablag'larini yashil loyihalarga yo'naltirish mexanizmlarini takomillashtirish zarur [16].

Ikkinchi muhim yo'nalish — yashil obligatsiyalar va boshqa innovatsion moliyaviy instrumentlardan foydalanishni kengaytirish. O'zbekistonda yashil obligatsiyalar bozorini rivojlantirish uchun zarur institutsional asoslar shakllanmoqda. OECD ma'lumotlariga ko'ra, yashil obligatsiyalar qayta tiklanuvchi energetika, transport, qishloq xo'jaligi, uy-joy va suv infratuzilmasi kabi uzoq muddatli loyihalarni moliyalashtirishda qo'shimcha manba bo'lishi mumkin [17].

Uchinchi istiqbolli yo'nalish — yashil investitsiyalarni tarmoqlar bo'yicha diversifikatsiya qilishdir. Hozirgi tendensiyada energetika asosiy yo'nalish bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, kelgusida suv tejavchi texnologiyalar, chiqindilarni qayta ishlash, ekologik transport, energiya samarador binolar, yashil qishloq xo'jaligi va suv ta'minoti infratuzilmasiga investitsiyalarni oshirish muhimdir. Bunday diversifikatsiya yashil transformatsiyaning iqtisodiyotning kengroq tarmoqlariga ta'sirini kuchaytiradi [18].

Shuningdek, davlat-xususiy sheriklik (PPP) mexanizmlaridan foydalanishni kengaytirish yashil loyihalarni amalga oshirishning samarali yo'nalishlaridan biri bo'lishi mumkin. Ayniqsa, yirik quyosh va shamol elektr stansiyalari, energiya infratuzilmasi hamda ekologik infratuzilma loyihalarida xususiy investorlar ishtirokini

5 Manba: rasmiy ma'lumotlar asosida muallif tomonidan tuzildi.

kengaytirish katta hajmdagi kapitalni safarbar etish imkonini beradi. O'zbekistonning 2030-yilgacha qayta tiklanuvchi energetikani kengaytirish bo'yicha maqsadlari bunday loyihalar uchun uzoq muddatli investitsion talabni shakllantirmoqda [13].

Shu asosda O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish bo'yicha quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

6-jadval

O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish bo'yicha takliflar va kutilayotgan natijalar⁶

Yo'nalish	Taklif	Kutilayotgan natija
Yashil moliya	Yashil kreditlar va obligatsiyalarni kengaytirish	Xususiy kapital oqimini oshirish
Xorijiy investitsiyalar	ESG tamoyillariga mos loyihalar uchun investorlarga qulay sharoit yaratish	FDI hajmi va sifatini oshirish
Energetika	Quyosh, shamol va gidroenergetika loyihalarini ko'paytirish	Energiya samaradorligi va ekologik barqarorlikni oshirish
Infratuzilma	Suv, chiqindi va ekologik transport loyihalarini moliyalashtirish	Yashil investitsiyalarni diversifikatsiya qilish
PPP	Davlat-xususiy sheriklik asosidagi yashil loyihalarni kengaytirish	Yirik loyihalarga xususiy kapital jalb qilish
Monitoring	Yashil loyihalarning ekologik va iqtisodiy natijalarini baholash tizimini kuchaytirish	Investitsiyalar samaradorligini oshirish

Umuman olganda, O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirishning keyingi bosqichi davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash bilan bir qatorda, xususiy kapitalni faol safarbar etish va energetika loyihalaridan iqtisodiyotning turli tarmoqlarini qamrab oluvchi yashil investitsiya tizimiga o'tish bilan tavsiflanishi mumkin. 2025-yilda yashil iqtisodiyot va atrof-muhitni muhofaza qilishga alohida ustuvorlik berilgani, shuningdek, investitsiya loyihalarida yashil komponentlarni bosqichma-bosqich oshirish bo'yicha vazifalar belgilanganligi ushbu yo'nalishning institutsional asoslarini yanada mustahkamlamoqda [19].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish jarayoni so'nggi yillarda sezilarli darajada jadallashganini ko'rsatadi. Ayniqsa, qayta tiklanuvchi energetika sohasida quyosh va shamol elektr stansiyalariga yo'naltirilayotgan investitsiyalar, xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarining kengayishi yashil iqtisodiyotga o'tish uchun muhim moliyaviy asos yaratmoqda. OECD ma'lumotlariga ko'ra, 2019–2023-yillarda O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energetikaga yo'naltirilgan greenfield FDI hajmi 11,7 mlrd AQSh dollariga yetgan.

Shu bilan birga, yashil investitsiyalarning asosiy qismi energetika sektorida jamlanayotgani ekologik texnologiyalar, suv resurslarini boshqarish, chiqindilarni qayta ishlash va energiya samaradorligi kabi yo'nalishlarda investitsiyalarni yanada diversifikatsiya qilish imkoniyatlarini ko'rsatadi. Bundan tashqari, yashil loyihalarni moliyalashtirishda xususiy kapital ishtirokini oshirish, kapital bozorining imkoniyatlaridan samarali foydalanish va uzoq muddatli moliyalashtirish mexanizmlarini rivojlantirish muhim hisoblanadi. UNDP tahlili ham O'zbekistonning yashil transformatsiyasi uchun davlat mablag'lari bilan bir qatorda, xususiy va tashqi moliyalashtirish manbalarini keng safarbar etish zarurligini ko'rsatadi.

Tadqiqot asosida quyidagi takliflar ishlab chiqildi: birinchidan, yashil obligatsiyalar, yashil kreditlar va boshqa barqaror moliyaviy instrumentlardan foydalanish ko'lamini kengaytirish; ikkinchidan, yashil investitsiyalarni energetikadan tashqari suv xo'jaligi, chiqindilarni boshqarish, ekologik transport va energiya samaradorligi loyihalariga yo'naltirish; uchinchidan, davlat-xususiy sheriklik asosidagi yashil loyihalarni ko'paytirish va investorlar uchun barqaror hamda shaffof shart-sharoitlarni ta'minlash; to'rtinchidan, elektr tarmoqlari va energiya saqlash infratuzilmasini modernizatsiya qilish orqali yangi qayta tiklanuvchi quvvatlarni tizimga samarali integratsiya qilish; beshinchidan, yashil loyihalarni baholash va monitoring qilishda milliy yashil taksonomiya hamda ekologik mezonlardan foydalanishni kuchaytirish. OECD ham O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energetikani bosqichma-bosqich rivojlantirish, elektr tarmoqlarini modernizatsiya qilish va xususiy investitsiyalar uchun rag'batlarni takomillashtirishni muhim yo'nalishlar sifatida ko'rsatadi.

6 Manba: OECD ma'lumotlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan.

Umuman olganda, O'zbekistonda yashil investitsiyalarni rivojlantirish ekologik barqarorlikni ta'minlash bilan bir qatorda, yangi investitsiya imkoniyatlarini yaratish, energiya xavfsizligini mustahkamlash va iqtisodiyotning uzoq muddatli raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Mazkur jarayonda davlat tomonidan yaratilayotgan institutsional sharoitlarni xususiy sektor faolligi va xalqaro moliyaviy resurslar bilan uyg'unlashtirish yashil iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirishning muhim sharti hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 8-fevraldagi "O'zbekiston – 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va 'yashil iqtisodiyot' yilida amalga oshirishga oid davlat dasturi to'g'risida"gi PF-16-son Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-7369703>
2. United Nations Development Programme. Green Development Finance Assessment for the Republic of Uzbekistan [Elektron resurs]. – 2025. – URL: <https://shorturl.at/Y6Phx>.
3. Stern, N. The Economics of Climate Change: The Stern Review / N. Stern. – Cambridge: Cambridge University Press, 2007. – URL: <https://shorturl.at/S9L3a>.
4. World Bank. State Funds for Climate Action: Opportunities for Uzbekistan [Elektron resurs]. – URL: <https://www.worldbank.org/en/country/uzbekistan/publication/state-funds-for-climate-action>.
5. Eyraud, L. Who's Going Green and Why? Trends and Determinants of Green Investment / L. Eyraud, C. Zhang, A. A. Wane, B. J. Clements // IMF Working Paper. – 2011. – No. 11/296. – 32 p. – DOI: 10.5089/9781463927301.001. – URL: <https://shorturl.at/fwFLK>.
6. Inderst, G. Defining and Measuring Green Investments: Implications for Institutional Investors' Asset Allocations / G. Inderst, C. Kaminker, F. Stewart // OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions. – Paris: OECD Publishing, 2012. – No. 24. – 53 p. – DOI: 10.1787/5k9312twonn44-en.
7. Golub, S. S. Defining and Measuring Green FDI: An Exploratory Review of Existing Work and Evidence / S. S. Golub, C. Kauffmann, P. Yeres // OECD Working Papers on International Investment. – Paris: OECD Publishing, 2011. – No. 2011/02. – 51 p. – DOI: 10.1787/5kg58j1cvcvk-en.
8. Ataniyazova, M. B. A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and Its Measurement Indicators in Relation to Environment / M. B. Ataniyazova, Z. M. Tairova // Green Economy and Development. – 2024. – Vol. 2, No. 4. – URL: <https://shorturl.at/L4xl8>.
9. Alikulov, M. S. Prospects for the Development of the Green Investment Market in Uzbekistan / M. S. Alikulov // American Journal of Business Management, Economics and Banking. – 2024. – Vol. 49. – P. 66–77. – URL: <https://americanjournal.org/index.php/ajbmeb/article/view/3656>.
10. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. The Volume of Investments in Fixed Assets (Quarterly) [Elektron resurs] // SIAT ma'lumotlar bazasi. – URL: <https://siat.stat.uz/data/1561/>.
11. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. The Volume of Foreign Investments and Loans in Fixed Assets (Annual) [Elektron resurs] // SIAT ma'lumotlar bazasi. – 2020–2025-yillar.
12. O'zbekiston Respublikasi Energetika vazirligi. 2025-yilda yoqilg'i-energetika sohasida amalga oshirilgan ishlar [Elektron resurs]. – 2026-yil 5-yanvar.
13. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. Energetika [Elektron resurs] // Invest Uzbekistan rasmiy investitsiya portal. – 2025.
14. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi. Uzbekistan Investment Guide 2025. – Toshkent, 2025.
15. O'zbekiston Respublikasi. "O'zbekiston – 2030" strategiyasini "Atrof-muhitni asrash va yashil iqtisodiyot yili"da amalga oshirish davlat dasturi [Elektron resurs]. – 2025. – URL: <https://gov.uz/en/ferghana/sections/view/53250>.
16. OECD. Financing Uzbekistan's Green Transition: Capital Market Development and Opportunities for Green Bond Issuance. – Paris: OECD Publishing, 2023.
17. OECD. State of Play of Green Finance in Uzbekistan: Opportunities for and Barriers to Green Bond Issuance. – Paris: OECD Publishing, 2023.
18. OECD. Roadmap for Sustainable Investment Policy Reforms in Uzbekistan. – Paris: OECD Publishing, 2025.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>